

Олена Теліга , Олег Ольжич- представники української еміграції.

Олена Теліга - біографія

Олена Іванівна Теліга — українська поетеса, літературний критик, діяч української культури, діячка ОУН. Прожила вона лише 35 років

Народилась 8 (21) липня 1906 року в Іллінському під Москвою в інтелігентній, напівбілоруській-напівукраїнській родині Шовгенів. Коли дівчинці було п'ять років, Шовгенови переїхали до Петербурга.

З 1918 року родина мешкає в Києві. У Києві Олена вчиться в Жіночій гімназії Олександри Дучинської; вивчає українську мову поряд з російською, німецькою, французькою.

У 1920 році батько і брат Олени опинилися в еміграції в Чехословаччині. Навесні 1922 року матері Олени разом дочкою та сином Сергієм вдається виїхати з радянської України спочатку в Польщу, а в липні 1922 року оселитися в Подебрадах у Чехословаччині. Саме в Чехії Олена спочатку отримує «матуру» — атестат, а потім закінчує історико-філологічне відділення Українського педінституту в Празі.

Тут вона знайомиться зі своїм вірним другом Михайлом Телігою, і у 1926 році одружується з ним — з ним згодом і піде на розстріл. Саме в Чехії відбувається її становлення як поетки, публіциста-літературознавця.

З вибухом Другої світової війни Олена Теліга перебувала в Польщі — ще з 1929 року жила тут, коли у Варшаві померла її мати. Тоді ж настали злигодні та нестатки: іноді їй доводилося працювати з музичними номерами в нічних кабаре — і навіть манекенницею, але потім вдалося влаштуватися вчителькою початкових класів. dovidka.biz.ua

У 1937 році, виступаючи перед Українською Студентською громадою у Варшаві, Теліга висловлює своє захоплення фашистськими рухами у Європі.

Проте тяжіння до Києва жило в її душі постійно: «трагічний» Київ чекав її — і вона не сподіваючися, що на неї чатує небезпека, вирушила разом із Уласом Самчуком і кількома друзями до міста юності.

У грудні 1939 сім'я Теліг переїхала до Кракова, де Олена зустріла свого знайомого, відомого діяча української емігрантської культури Олега Ольжича і вступила в Організацію українських націоналістів (ОУН).

У 1941 році в Києві Олена Теліга організує Спілку українських письменників, відкриває пункт харчування для своїх соратників, співпрацює з редакцією «Українського слова» Івана Рогача, що знаходилась на Бульварно-Кудрявській вулиці, видає тижневик літератури і мистецтва «Літаври».

Після арешту редакції «Українського слова» О. Теліга не брала до уваги постанов німецької влади: ігнорувала вказівки німців зухвало і принципово. 7 лютого 1942 р. почалися арешти, вона знала, що ризикує, але тікати з Києва не хотіла. Олена пішла на

стовідсоткову загибель, з нею пішов і її Михайло. Під час арешту 9 лютого він назвався письменником, щоб бути разом з нею.

В київському ґестапо Олена Теліга перебувала у камері № 34. Тоді ж відбулася її зустріч із сестрою Лесі Українки. На сірому ґестапівському мурі залишила вона свій останній автограф: угорі намальовано тризуб і напис — «Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга».

За даними істориків, 22 лютого 1942 р. українську письменницю-патріотку було розстріляно в Бабиному Яру разом із чоловіком та соратниками.

Що варто знати про Олену Телігу?

За своє коротке життя поетеса не видала жодної власної збірки, всі вони були опубліковані після її смерті. Відомо всього 38 віршів.

Батько Олени Теліги за фахом був інженером-гідротехніком. Викладав у Московському інженерному училищі.

Своє життєве кредо – служити рідній країні – О.Теліга написала у творі “Пломінний день”.

На думку літературознавців, поезія Олени Теліги нагадує поезію Лесі Українки.

Творчість Олени Теліги

Мужчинам

Не зірвуться слова, гартовані, як криця,
І у руці перо не зміниться на спис.
Бо ми лише жінки. У нас душа криниця,
З якої ви п'єте: змагайся і кріпись!

І ми їх даємо не у залізнім гимні,
У сріблі ніжних слів, у вірі в вашу міць.
Бо швидко прийде день і у завісі димній
Ви зникнете від нас, мов згряя вільних птиць.

Ще сальви не було, не заревли гармати,
Та ви вже на ногах. І ми в останній раз
Все, що дає життя іскристе і багате,
Мов медоносний сік, збираємо для вас.

Гойдайте ж кличний дзвін! Крешіть вогонь із кремнів!
Ми ж радістю життя вас напоївши вщерть —
Без металевих слів і без зітхань даремних
По ваших же слідах підемо хоч на смерть!

Засудженим

Як ми можемо жити, сміятись і дихать?
Як могли ми чекати — не битись, а спать

В ніч, коли у в'язниці спокійно і тихо
Ви збиралися вмерти — у шість двадцять п'ять.

І коли приволікся заплаканий ранок,
Вас покликала смерть у похмурій імлі —
А тепер наші душі і топчуть, і ранять
Ваші кроки останні по зимній землі.

А тепер в кожній серці пожежу пригаслу
Розпалили ви знову — спаливши життя.
І, мов гімн урочистий, мов визвольне гасло,
Є для нас двох імен нерозривне злиття.

Над могилою вашою тиша і спокій,
Та по рідному краю — зловіщі вогні.
І піти по слідах ваших скошених кроків
Рвучко тягнуться сотні окрилених ніг.

Моя душа й по темнім трунку...

Моя душа й по темнім трунку
Не хоче слухати порад,
І знову радісно і струнко
Біжить під вітер і під град.

Щоб, заховавши мудрий досвід
У скриньці без ключа і дна,
Знов зустрічати сірий розсвіт
З вогнем отрути чи вина...

Щоб власній вірі непохитній
Палить лампаду день і ніч
І йти крізь грудні — в теплі квітні,
Крізь біль розлук — у щастя стріч.

А перехожим на дорогах
Без вороття давать дари
І діставать нові від Бога,
Коли не вистачить старих.

Олег Ольжич – біографія

Олега Ольжича називають лицарем духу.

Народився Олег Олександрович Кандиба 21 липня (8 липня ст. ст.) 1907 року у Житомирі в родині поета Олександра Олеся. Середню освіту почав здобувати у Пущі-Водиці під Києвом, але закінчити середнє навчання довелося лише в Празі. Наприкінці 1922 він разом із матір'ю виїздить з України у Берлін, де 3 січня 1923 року нарешті зустрівся з батьком, який у лютому 1919 був змушений поспіхом емігрувати до Австрії.

Закінчив Карлів Університет філософський факультет у 1929р. Став відомим вченим-археологом, брав участь у кількох археологічних розкопках на Балканах. Був запрошений читати лекції з археології у Гарвардський університет (США), де 1938р. заснував Український науковий інститут. Але йому судилася інша доля.

Після заснування 1929р. ОУН (організації українських націоналістів) він обирає шлях професійного революціонера, очолює в Центральному проводі культурний сектор, а згодом стає заступником голови проводу ОУН.

В кін. 1930-х рр. редагував часопис «Самостійна думка», перетворивши його на орган ПУН. У 1938–1939 брав активну участь у діяльності короткочасного державного утворення — Карпатської України — в її збройній боротьбі проти угорських окупантів. Був заарештований солдатами угорської армії і провів три дні у Тячівській в'язниці. Після листа угорських вчених на захист вченого уряд Угорщини розпорядився випустити Олега Кандибу та Уласа Самчука. Протягом 1939–1941 очолював Революційний Трибунал ОУН, член Проводу Українських Націоналістів.

На початку радянсько-німецької війни 1941–1945 переїхав до Києва разом з Буковинським куренем, узяв участь у формуванні місцевої адміністрації та поліції. В 1941–1942 О. Кандиба жив у Києві, налагоджував підпільну мережу ОУН в Україні. В жовтні 1941 О. Кандиба став одним з організаторів політично-громадського центру — Української Національної Ради у Києві.

З початком гітлерівських репресій проти українських націоналістів Кандиба переїздить до Львова. У травні 1942 Почаївська конференція ОУН обрала Олега Кандибу заступником голови ПУН та головою Проводу на українських землях. У січні 1944 після арешту Андрія Мельника перебрав посаду Голови ПУН ОУН.

2 серпня 1943 року у віддаленому селі Яблінка-Вижня біля Турки на Бойківщині одружився з дочкою літературознавця Л. Білецького Катериною (Калиною), та їх шлюб був недовгим. Вже після його смерті народився син Олег.

25 травня 1944 заарештований гестапо у Львові. Був ув'язнений у Целенбау — окремому блоці для особливо важливих в'язнів на території концентраційного табору Заксенгаузен. Загинув під час чергового допиту в ніч з 9 на 10 червня 1944, закатований гестапівською трійкою (Вольф, Вірзінг, Шульц).

О.Ольжич – автор двох прижиттєєвих збірок: “Рінь” (1935 – це була його перша збірка) та “Вежі” (1940). Третя, посмертна, збірка “Підзамчя” вийшла в 1946 р. Писав цікаву прозу і пристрасну публіцистику. Всією творчістю утверджував у читачів героїчний світогляд, героїчний чин, який тільки, навіть ціною власного життя, може привести до свободи.

Цілу ніч верзлися сни недобрії,
Рідний замок в мареві заграв.
Цілу ніч, страшний такий, на обрії
Срібний місяць пущами блукав.

А сьогодні вітер квилить мевою,
Горда скеля стогне, мов струна.
Припала голубкою рожевою
Королівна зимна до вікна.

Не вступлюсь! Туди, на бій розпучливий,
Безголовим впасти під коня!..
Сім голів я маю, надокучливий,
Та єдине серце маю я.

МУКИ СВ. КАТЕРИНИ

Як зв'язали Діву Катерину
Посіпаки в храмі на стіні,
Рвали біле тіло, щохвилину
Припікали рани на огні.

Обертає мов блакитні очі,
Геть вже повні стримуваних сліз:
Коли так мій Пан Небесний хоче,
Не боюсь я диби, ні коліс.

При стовпі у темному притворі,
У похмурій келії своїй
Б'юся я в безвихідному горі:
Як би можна полегчити їй.

Ти, що сієш тьму і зло між люди,
Кров невинну, праведну ллючи,
Шли удвоє всі твої облуди
До могого ложа уночі.

Хай гарцюють по кутках кривляки,
Кров і піт співаючи мені,Щоб пустили тільки посіпаки
Катерину Діву на стіні.